

Muzej Miklova hiša
Škrabčev trg 21
1310 Ribnica
Slovenija
tel: 00386 (1) 8350 376
faks: 00386 (1) 8350 380
e-pošta: muzej.mh@amis.net

Lončarstvo

V južnem delu Ribniške doline, v Prigorici in Dolenji vasi, je doma lončarstvo, v Nemški vasi pa pečarstvo. Že Valvasor v svoji Vojvodini Kranjski leta 1689 omenja, da je v Dolenji vasi preko 80 hiš, kjer večinoma lončarijo. Za vasi Gorica, Prigorica in Nemško vas pa omenja, da imajo mnogo lončarjev. Kasneje se je lončarstvo razširila še na vasi Rakitnico in Blate. Peči, kjer so lončarji žgali svojo posodo pravijo ozaga. Tudi lončarji so svoje izdelke znali unovčiti. Lonce, kozice, modele za šarklje, cvetlične lonece, sklede, latvice, piščalke ali ribniške konjičke in drugo so prodajali širom po Slavoniji, Vojvodini, Dalmaciji, Furlaniji in Sloveniji. Danes se s to obrtno ukvarjajo samo še štiri družine.

Izdal in založil: Muzej Miklova hiša, zanj: Vesna Horžen; Tekst: Polona Rigler Grm, Marina Gradišnik; Oblikovanje: Mateja Goričič; Tisk: Tiskarna Linear; Naklada: 4000 izvodov; Ribnica, 2006

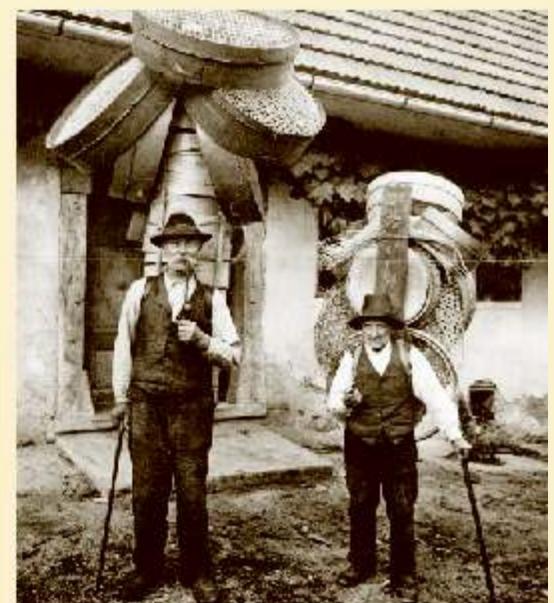
Suha roba in lončarstvo

Suha roba

Najstarejša in najbolj razširjena domača obrt Ribniške doline, Velikolaščanske pokrajine, Dobrepolja, Blok in Kočevske je suha roba. Poleg posebnega načina življenja je prebivalcem na podeželju predstavljala tudi pomemben vir dohodka. Prebivalci Ribniške doline niso predmetov le izdelovali, pač pa so z njimi tudi trgovali. Leta 1492 je cesar Friderik III. izdal tako imenovani krošnjarski patent, privilegij, s katerim je dodelil kočevskim in ribniškim kmetom pravico do prostega trgovanja z žitom, platnom in doma izdelano robo po deželah v svojem cesarstvu.

S tem so izdelki ali »roba« prestopili hišni prag. Razvila se je potupočna trgovina s krošnjo in kanonom na ramenih, pozneje s konji in vozovi, s kolesom in avtomobilom.

Na podlagi prilagajanja naravnim danostim se je suhorobarstvo delilo na panoge glede na vrsto lesa, ki so ga uporabljali za posamezen predmet, glede na blizino gozda in glede na hišno tradicijo.

Obodarstvo

Izraz panoge izvira iz besede obod, to je ogrodje k rešetu, v katero je vpeto podno. Les mora biti prvorsten, gladek, brez grč, raven in ne zavit, predvsem pa mora biti cepljiv. Obodi so različnih velikosti, premer je lahko od štiridesetih centimetrov do dveh metrov. Les za obode dajeta smreka in jelka.

Podnarstvo

Izdelki podnarstva so podna ali dna za rete, rešeta in sita. Podna so lahko lesena, narejena iz viter, žimnata, žičnata in plastična. Vitra je osnovni element, iz katerega je stkan vsako leseno podno. Les za vitro je leskov. Leskovo palico olupijo in jo razcepijo na tanka pramena, tako nastane vitra. Lesene podne so pletli ročno ali na statve.

Rešetarsvo in krošnjarstvo

Rešeto je najznačilnejši suhorobarski izdelek. Ker do konca izdelano rešeto zavzema preveč prostora, je bilo veliko bolj pripravno, da si je rešetar naložil obodne koluče in podna na ramena, potem pa na poti iz njih izdeloval rešeta, kakršna so že leli kupci.

Na svojih zdomarskih poteh je rešetar spoznal, da lahko poleg rešet prodaja tudi druge izdelke suhe robe.

Krošnja, po kateri so rešetarji dobili tudi ime krošnjarji, je tako rekoč njegov tovor, ki ga nosi okoli na svojih ramenih. Na njej ima vidno izobesene vse suhorobarske izdelke.

Posodarstvo ali pintarstvo

Posodo, ki jo danes imenujemo škaf, so v Ribnici še v začetku 20.stoletja imenovali kebel, keblica. Les za škafe, brente, vedra, vedra, banjke, banjice, kuhinjske pomineke, ribarje, želharje, golide, puterle, pinje dajeta smreka in jelka.

Orodjarstvo

Leseno orodjarstvo je najstarejša panoga lesne domače obrti na svetu. Sem spadajo grablje, vile, kosišča, toporišča, greblje, loparji, brezove metle, oselniki. Les, ki se za orodjarstvo uporablja, je leska, dren, javor.

Pletarstvo

Pebarji, štručnice, cekarji, torbice, košare, jerbasi, koši, cajne, košarice za kruh so pletarski predmeti, ki se izdelujejo v glavnem v krajih ob vodi, kjer raste šibje. Najbolj značilna ribniška košara se imenuje holendarica. Surovina za pletanje je vrbovo šibje, pa tudi slama in vitre.

Žličarstvo in kuhalničarstvo

Žličarji poleg žlice izdelujejo tudi kuhalnice, mešalke, polentarje, pribor za solato, izplakovalke za vodo v čolnih, zajemalke, vrnice, nečke, nože. Za te predmete je potreben lep bel les javorja, bukve in lipe.

Ročno mizarstvo

Do začetka 60. let je bila to obrt, ki je izdelovala predmete s preprostim orodjem iz cepkega bukovega, javorjevega in drugega mehkega lesa. Vrste izdelkov: kuhinjske deske, pralne deske ali perilniki, ribežni ali strgalniki, mišolovke, sponke za perilo, obesalniki za obliko, solnice, žličniki, namizna stojalca za jajca, igrače, raglje idr.

Strugarstvo

Do prehoda na mechanizacijo je bilo strugarstvo razvito ob mlinih in domovih ob vodah. Pretežno so stružili na vodni pogon mlinarji in žagarji. Ta hišna obrt izdeluje krožnike, sklede, šivalne gobice, valjarje, kuhinjska kladiva, pipe, šatulje, vase, igrače (ribniška marjanca).

Zobotrebčarstvo

Najboljši zobotrebci so predvsem iz leske in drena. Debelina in dolžina palic nista odločilni, saj je lesa za zobotrebce kmalu dovolj. Delo se je vedno opravljalo v hiši ob družinski mizi. Popolnoma gotove zobotrebce zložijo po 60-100 kosov v butarice in jih prevežejo z sukancem. Pripravljeni so za prodajo. Izdelovalci zobotrebcev so klinčarji.

